

รายงานการประชุม

คณะกรรมการศึกษา สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอของ คสช.

ว่าด้วย การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ :

กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง
ครั้งที่ ๒/๒๕๕๒

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ(สช.)

ผู้เข้าประชุม

๑. นางศิรินา ปวโรฬารวิทยา	ที่ปรึกษา
๒. นายวิพุธ พูลเจริญ	ที่ปรึกษา
๓. ผศ.ปราณี พันธุมสินชัย	ที่ปรึกษา
๔. ท่านผู้หญิงสุธาวัลย์ เสถียรไทย	ประธานกรรมการ
๕. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๖. นายสุรชัย ตรงงาม	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๗. นายไพสิฐ ปานิชย์กุล	ผู้ทรงคุณวุฒิ
๘. นายสุทธิ อัมมาศัย	กรรมการ
๙. นายทวิสุข พันธุ์เพ็ง	กรรมการ
๑๐. นายรังษี จุ้ยมณี	กรรมการ
๑๑. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรจน์	กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นายศุภกิจ นันทะวรการ	มูลนิธินโยบายสุขภาวะ
๒. นายแพทย์ชาติรี เจริญศิริ	รองเลขานุการ สำนักงานคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ
๓. นายธนัชฐ์ สุคนธนิกร	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๔. นางสาวสมพร เพ็งคำ	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๕. นางนุชนารถ นาคขำ	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๖. นางวิไลรัตน์ จั่นเพ็ง	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ผู้ไม่เข้าประชุมเนื่องจากติดภาระกิจ

๑. นายวสันต์ พานิช	ที่ปรึกษา
๒. รศ. จิราพร ลิ้มปานานนท์	รองประธานกรรมการ
๓. นายอุทัย วายุพัฒน์	กรรมการ
๔. ผู้ว่าราชการจังหวัด	กรรมการ
๕. นางสาวฉันทนา ผดุงทศ	กรรมการ
๖. ผศ. ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์	กรรมการ
๗. นายโชคก วิริยะพงษ์	กรรมการ
๘. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๙. นายวีระวัฒน์ อีระประศาสน์	กรรมการ
๑๐. นายสุพัฒน์ ธนะพิงค์พงษ์	กรรมการ

๑๑. นายสุริชัย หวันแก้ว	กรรมการ
๑๒. นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ	เลขาธิการ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๑๓. ดร. เดชรัต สุขกำเนิด	ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานพัฒนาระบบและ กลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

เปิดการประชุม เวลา ๑๓.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ท่านผู้หญิง ดร. สุธาวลัย เสถียรไทย ประธาน การประชุม ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจะมีการประชุมนำเสนอผลงานการวิจัยโครงการ “การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากอุตสาหกรรม ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนงานวิจัยจากสำนัก งานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดย มี รศ. ดร. นันทวรรณ วิ จิตรวาทการ อาจารย์ประจำ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย ยธรรมศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๑๔ อาคารเอส เอ็ม ทาวเวอร์ ทั้งนี้ ท่านใดสนใจเข้าร่วมการ ประชุมกรุณาแจ้งรายชื่อที่ฝ่ายเลขานุการ เพื่อจะได้ประสานงานกับทาง สกว .ในการเข้าร่วมประชุมต่อไป

มติที่ประชุม

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุม

ที่ประชุมขอให้ฝ่ายเลขานุการปรับแก้ไขนามสกุล ของคุณสุทธิ อัจฉาศัย เปลี่ยนเป็น อัจฉาศัย และปรับแก้ชื่อนายรังสี เป็นนายรังษี

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ความคืบหน้าการดำเนินงานตามมติ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) กรณี เสนอให้รัฐบาลชะลอการขยายและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ในพื้นที่มาบตาพุดและบ้านฉาง ในระหว่างการพัฒนาและปรับแนวทางการพัฒนาจังหวัดระยอง โดยให้มีการกำหนดแนวทางและกระบวนการตัดสินใจในการให้อนุมัติ/อนุญาต ให้ความเห็นชอบการขยายโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๓.๑.๑ ตามมติคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) ครั้งที่ ๔/๒๕๕๒ มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและกระทรวงสาธารณสุข หาข้อยุติในแนวทางปฏิบัติ บัดนี้ร่วมกัน ตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ ๓ คณะ คือ (๑) คณะทำงานพิจารณากำหนดขอบเขตโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง โดยมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน (๒) คณะทำงานพิจารณาแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน (HIA) ภายใต้กรอบการประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน ซึ่งมีข้อสรุปว่า ปัจจุบันได้มีการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการดำเนินการตามแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพตามที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด ทั้งนี้ในส่วนประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติต่อไป และ (๓) คณะทำงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับองค์การอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ มีเลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานคณะทำงาน

๓.๑.๒ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน กระทรวงอุตสาหกรรม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ทำหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนี้

๑) คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน ขอรื้อว่าในขณะที่ยังไม่มีองค์การอิสระฯ จะพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการพลังงานได้หรือไม่ และ หากมีอำนาจพิจารณาไปได้ก่อนมีการตั้งองค์การอิสระฯ การทำ EIA&HIA จะต้องดำเนินการอย่างไร โดยใคร

๒) กระทรวงอุตสาหกรรม ขอหารือว่าใน ขณะที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียด เพื่อให้ปฏิบัติตาม ม.๖๗ วรรคสอง กระทรวงอุตสาหกรรมจะกำหนด (๑) ประเภท ชนิด ขนาด โครงการ / กิจกรรมรุนแรง (๒) กำหนดให้โครงการ/กิจกรรมตามข้อ(๑) ที่ผ่าน EIA แล้วให้ถือว่าเป็นการทำ EIA และ HIA และผ่านกระบวนการรับฟังความเห็นฯ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด (๓) แต่งตั้งผู้แทนองค์การอิสระทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบ หรือ ยกเว้นบทบัญญัติว่าด้วยการให้องค์การอิสระทำหน้าที่ให้ความเห็นประกอบฯ (๔) กรณีการขออนุญาตที่ผ่านการพิจารณาตามข้อ (๑) แล้ว ถือว่าเป็นคำขอที่ได้ดำเนินการตาม ม.๖๗ แล้วหรือไม่ ได้เองหรือไม่

๓) การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ขอหารือว่า (๑) การนิคมฯ จะ กำหนดมาตรการหรือแนวทางการปฏิบัติงาน - โครงการ/กิจกรรม รุนแรง แนวทางการทำ EIA และ HIA การรับฟังความเห็น การให้องค์การอิสระให้ความเห็น ฯลฯ ได้เองหรือไม่ (๒) หาก กนอ.ไม่มีอำนาจทำได้ ตามข้อ(๑) กนอ.จะชะลอการพิจารณาอนุมัติ / อนุญาตโครงการ ออกไปจนกว่าจะมีการกำหนดแนวทางต่าง ๆ ตาม มาตรา ๖๗ ได้หรือไม่ และเอกชนผู้ขออนุญาตจะเรียกร้องความเสียหายจาก กนอ. ได้หรือไม่ อย่างไร (๓) ถ้า กนอ.ไม่อาจดำเนินการได้ทั้งกรณี (๑) และ (๒) กนอ.สมควรจะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้งานของ กนอ.เดินไปได้และสอดคล้องกับ มาตรา ๖๗

ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีความเห็นดังนี้

๑) บทบัญญัติมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีผลใช้บังคับนับแต่วันที่ รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ หรือต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามนัยมาตรา ๓๐๓ (๑) ของ รัฐธรรมนูญเสียก่อน เห็นว่า โดยหลักของการตรากฎหมายต้องถือว่า เมื่อได้มีการประกาศกฎหมายฉบับ ใดในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ผลใช้บังคับของกฎหมายฉบับนั้นย่อมเริ่มตั้งแต่วันที่กำหนดในกฎหมายฉบับ นั้น โดยหลักดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นวันที่ได้ประกาศรัฐธรรมนูญในราชกิจจานุเบกษา สิทธิชุมชนตามส่วนที่ ๑๒ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖ และมาตรา ๖๗ จึงได้เกิดขึ้นและได้รับการคุ้มครองแล้วตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ดี ตาม แม้สิทธิดังกล่าวจะมีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติใน มาตรา ๓๐๓ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติว่า ในวาระเริ่มแรกให้คณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินภาย หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่อง ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด เว้นแต่ในกรณีที่ปรากฏว่ากฎหมายใดที่ตราขึ้นก่อน วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ มีเนื้อหาสาระเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ถือเป็นการยกเว้น ที่ จะไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๐๓ อันแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการตามมาตรา ๖๗ หากกรณีใด ที่มี กฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการไว้แล้ว ก็ให้ดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติ ส่วนกรณีใด

ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้เพราะยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ ก็ต้องรอจนกว่าจะมีกฎหมายจึงจะดำเนินการตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อไปได้

บทบัญญัติมาตรา ๖๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพไว้สามประการ คือ (๑) ต้องมีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน (๒) ต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย และ (๓) ต้องให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม ซึ่งการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียนั้น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องมีการประเมินผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การสาธารณสุข อาชีวอนามัย และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือผู้ประกอบการจะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินโครงการตามแนวทางการประเมินผลกระทบทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดไว้ อีกทั้งการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมนั้น ต้องจัดทำหรือได้รับการรับรองจากบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ชำนาญการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น การดำเนินการจึงสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวได้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการสำหรับโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงเป็นการเฉพาะ ส่วนการให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม และสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบนั้น เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มี การจัดตั้งองค์การอิสระดังกล่าวและการจัดตั้งองค์การเช่นว่านั้นจำเป็นต้องมีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การอิสระ การดำเนินการจึงต้องมีการตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งองค์การอิสระตามนัยมาตรา ๓๐๓ (๑) ก่อน

๒) ระหว่างที่ยังไม่มีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายตามประเด็นที่หนึ่ง หน่วยงานอนุญาตสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้เองหรือไม่ เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๐๓ ได้บัญญัติให้คณะรัฐมนตรี

ต้องดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมายกำหนดรายละเอียด เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้เหมาะสมให้แล้วเสร็จ ภายในหนึ่งปีตามที่มาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๓๐๓ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีในการดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย หน่วยงานอนุญาตที่เกี่ยวข้องย่อมสามารถใช้ดุลพินิจประกาศให้รู้ทั่วไปว่า โครงการหรือกิจกรรมใดบ้างที่เห็นว่ามีผลกระทบต่อประชาชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ต้องเข้าใจว่าการประกาศเช่นนั้นเป็นไปเพียงเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและอำนวยความสะดวก ความสะดวกต่อประชาชน ประกาศดังกล่าวไม่มีผลเป็นเด็ดขาดโดยผู้เกี่ยวข้องยังสามารถโต้แย้งได้อีก โดยที่การประกาศดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและอำนวยความสะดวก หากแต่ละหน่วยงานต้องกำหนดหลักเกณฑ์เป็นเอกเทศ ก็อาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนผู้ประสงค์จะประกอบกิจการต่าง ๆ ได้ จึงสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้หน่วยงานอนุญาตที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดให้เป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกัน

๓) หน่วยงานอนุญาตจะอาศัยอำนาจตามกฎหมายปัจจุบันพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๖๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้หรือไม่ เห็นว่า โดยหลักทั่วไปของการตรากฎหมาย ย่อมไม่มีวัตถุประสงค์ให้การบริหารราชการแผ่นดินหรือการประกอบอาชีพของประชาชนต้องสะดุดหยุดลง ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการ และโดยที่การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงตามมาตรา ๖๗ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น จำเป็นจะต้องมีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการส่งเสริมและคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพของชุมชนบางประการ โดยเฉพาะการให้ความเห็นขององค์การอิสระที่ตั้งกล่าวมาแล้วในประเด็นที่หนึ่ง ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดในการจัดตั้งองค์การอิสระ หน่วยงานอนุญาตจึงสามารถพิจารณาออกใบอนุญาตให้แก่โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนได้ หากโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนและได้จัดทำมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายซึ่ง ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันกำหนดไว้

๓.๑.๓ สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อนได้ส่งหนังสือเลขที่ สตร .๗๖๖ / ๒๕๕๒ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ถึงประธานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ขอให้เสนอแนะคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายด้านสุขภาพและปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐ ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรคสองและดำเนินการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติตามที่กฎหมายบัญญัติ

ที่ประชุมได้เสนอความเห็นและอภิปรายเพิ่มเติมดังนี้

๑) ควรเสนอเรื่องนี้ต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ โดยให้บรรจุเป็นวาระเร่งด่วน เพื่อให้ นายกรัฐมนตรีได้รับทราบ ข้อมูล ทั้งนี้ควรมี การทำข้อมูล เปรียบเทียบให้เห็นข้อดี ข้อด้อย ในแต่ละ ทางเลือก คือการดำเนินการตามการตีความของกฤษฎีกา กับ ให้มีการออกพ.ร.บ.องค์การอิสระฯ ที่ได้มีการ ร่างขึ้นแล้ว พร้อมทั้งจะนำเสนอต่อ ที่ประชุม คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา อัน เป็นไป ตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ

๒) การที่สมาคมต่อต้านสภาวะโลกร้อน ได้ ยื่นเรื่องขอให้ คสช. ให้ข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ อาจมีผลกระทบต่อ ภาคธุรกิจ เพราะต้องผ่าน กระบวนการต่าง ๆ องค์กรใดก็ตาม โครงการ/กิจกรรมใดที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของชุมชน ทุกฝ่ายต้องทำ หน้าที่และทำตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งกระบวนการนี้เป็นงานของ สช. โดยตรง และต้องคำนึงถึง สิทธิของภาคประชาชน คำนึงถึงการมีส่วนร่วม ไม่อย่างนั้นความขัดแย้งจะเกิดขึ้น

๓) เพื่อคลี่คลายประเด็นที่ขัดแย้ง ควรนำเสนอต่อประธาน คสช. ว่าหากดำเนินการตามการ ตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกา อาจจะมีประเด็นความขัดแย้ง อะไรเกิดขึ้น และอย่างไร ส่งผลให้ มีมี ปัญหาอะไรตามมา ซึ่งทางคณะกรรมการควรให้ข้อเสนอว่ามีทางออกอย่างไร ส่วนจะเลือกทางออกอย่างไร นั้นขึ้นอยู่กับประธานจะพิจารณาเลือก

๔) สืบเนื่องจากประเด็นการทำ HIA ใน EIA รองนายกฯ (กอร์ปศักดิ์ ประภาวสุ) ได้มอบหมาย ให้กระทรวงสาธารณสุข และ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติปรึกษารื้อกันเพื่อหาทางออกใน เรื่องนี้ แต่ทั้งนี้การแปลงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ อาจ จะต้องใช้เวลาค่อนข้างมากทั้งในด้านการเตรียมความ พร้อม ทำความเข้าใจกับ วิชาชีพที่ปรึกษา ดังนั้นควรทำ Interim ควบคู่กันไปโดยใช้กลไกที่มีอยู่คือการ ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมีการพิจารณาด้านสุขภาพอยู่แล้ว แต่จะต้องทำให้เข้มข้นมากขึ้นโดย เพิ่มเติมในส่วนของการทำ Public Scoping และ Public Review เพื่อไม่ให้เกิดการดำเนินกิจกรรมหยุดชะงัก

๕) ประเด็นในเนื้อหาที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความ อีกส่วนหนึ่งที่ยังไม่ได้กล่าวถึง คือ ไม่ได้มี ผลเฉพาะ โครงการใน พื้นที่ระยองเท่านั้น การ ที่คณะกรรมการ กฤษฎีกาให้เหตุผลว่า มาตรา ๖๗ ยังไม่ สามารถใช้ได้ เพราะมาตรา ๓๐๓ ที่เป็นบทเฉพาะกาลยังไม่ออก ดังนั้นการต้องออกกฎหมาย ตามบท เฉพาะการ ๓๐๑ ไม่ได้มีผลแค่มาตรา ๖๗ เท่านั้น หากยังกระทบเรื่องสิทธิเสรีภาพการศึกษา สวัสดิการ สาธารณสุข รวมถึงเรื่องสิทธิ ตามมาตรา ๑๙๐ ซึ่งยังต้องรอกฎหมายประก อบตามมาตรา ๑๙๐ วรรค ๕ ดังนั้นการที่คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความอย่างนี้ จะมีผลกระทบในวงกว้างไม่เฉพาะมาตรา ๖๗ เท่านั้น

๖) นักลงทุนต้องการทราบขั้นตอนการปฏิบัติตาม มาตรา ๖๗ เพื่อการทำสัญญากู้เงิน อันที่จริง ภาคเอกชน ก็ต้องการให้ความร่วมมือ และต้องการให้ทุกหน่วยงานร่วมมือกัน โดยเฉพาะ กระทรวง อุตสาหกรรม เราควรมา คิดร่วมกันเพื่ออนาคต มีการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้ง NGOs เอกชน และ ประชาชน เพราะนักธุรกิจต้องการระบบที่ชัดเจน จะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง และอาจจะต้องหาวิธีการสื่อสารที่ ทำให้ประชาชนและภาคธุรกิจเข้าใจมาตรา ๖๗ ในแง่บวกมากขึ้น

๗) ควรแยกเรื่องสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพให้ชัดเจน บางอย่าง EIA ผ่าน แต่ HIA อาจจะไม่ผ่านการดำเนินงานตามมาตรา ๖๗ บริษัทที่เข้าร่วมส่วนใหญ่ จะเป็นบริษัทขนาดใหญ่ เช่น ปูนซิเมนต์ไทย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ในทางปฏิบัติโรงงานขนาดเล็กจะทำได้หรือไม่

๘) ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา การผูกผันมิได้เป็นมติตามกฎหมาย เนื่องจาก ครม. ยังไม่รับ หน่วยงานของรัฐมักจะใช้การตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาไปบอกกับประชาชนว่าเป็นความชอบธรรมในการดำเนินการ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในภายหลัง

๙) การใช้ประโยชน์จากการตีความของกฤษฎีกาจะมีผลต่อประชาชนในพื้นที่ด้วย ทั้งนี้หน่วยงาน CSR ของแต่ละบริษัทจะนำการตีความของกฤษฎีกาไปตีความอีกอย่างหนึ่ง และสื่อสารกับประชาชนว่า รัฐบาลบอกอย่างนี้ กฎหมายบอกอย่างนี้ ประชาชนส่วนใหญ่จะเชื่อตามนั้น และยอมรับ ซึ่งเขาไม่เข้าใจว่า กฤษฎีกาเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย แต่เขาคิดว่าเป็นกฎหมาย ดังนั้นการความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจจะเป็นเครื่องมือ CSR ของบริษัทด้วย

มติที่ประชุม

มอบหมาย ให้ฝ่ายเลขานุการประสานงาน การ บรรจุ เป็นวาระเร่งด่วน เสนอต่อที่ประชุม คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (คสช.) ครั้งที่ ๓/๒๕๕๒ ในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยให้ประธาน คณะกรรมการฯ เป็นผู้นำเสนอ รวมทั้งให้เชิญคณะกรรมการบางท่านเข้าร่วมการประชุม คสช. ด้วย

๓.๒ รายงานความคืบหน้าการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของภาคประชาชน

สืบเนื่องจากมติการประชุมคณะกรรมการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงาน ศูนย์ข้อมูล โดยมี นายรังษี จุ้ยมณี เป็นประธานคณะทำงาน นายสุทธิ อัมฉาศัย เป็นเลขานุการ นายโชดก วิริยะพงษ์และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดระยองหรือผู้แทน เป็นกรรมการ โดยให้ฝ่ายเลขานุการอำนวยความสะดวกในการการจัดตั้งคณะทำงาน นั้น ขอรายงานการดำเนินงานดังนี้

(๑) แนวคิดและที่มาของการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของภาคประชาชน

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดระยองมากกว่า ๓๐ ปี ตามนโยบาย เริ่มต้นการมีฐานพลังงานเป็นของตัวเองลดการพึ่งพาภายนอก ตลอด ๓๐ ปี โรงงานในนิคม มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เทคโนโลยีและการผลิตผลิตภัณฑ์ทางปิโตรเคมี ออกมาอย่างมากมายสร้างผลกำไรและภาษี ให้ กับผู้ประกอบการและภาครัฐ อย่างมหาศาล แต่ในอีกมุมหนึ่ง ก็ทั้ง

ปัญหามลพิษ สังคม สาธารณสุข เศรษฐกิจ การแข่งขันทรัพยากร ปัญหาผังเมืองและอื่น ๆ ไว้ในพื้นที่ โดยมีการจัดการอย่างมีนัยยะสำคัญ ตลอดเวลา ๓๐ ปี มีการศึกษา วิจัย ตรวจสอบ มาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผลการวิจัย การศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ และใช้งานให้เกิดประสิทธิผลเต็มที่ ยิ่งกว่านั้นยังมีการทำวิจัยซ้ำซ้อน ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากร โดยเปล่าประโยชน์ ทางคณะกรรมการจึงมีความคิดในการรวบรวมข้อมูลจากภาคต่างๆ มาอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ในภาคต่างๆ โดยใช้ข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (มาบตาพุดศึกษา)

(๒) วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมข้อมูลสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข สังคมและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่จำเป็นอีกทั้งออกรายงานประจำปี เพื่อการรับรู้ข่าวสารและความเท่าเทียมในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลของภาคประชาชนอีกทั้งเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายของภาครัฐ

(๓) กระบวนการและรูปแบบควรเป็นอย่างไร

- การก่อตั้งศูนย์ ควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ คณะกรรมการชุดใหญ่
- การใช้รูปแบบองค์กรอิสระ(องค์กรมหาชน)
- ลักษณะมูลนิธิภายใต้การดูแลกำกับของ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
- หน่วยงานขยายของศูนย์อาจชื่อนามัยมาบตาพุด
- ระยะเวลาการศึกษาและก่อตั้งควรอยู่ภายใน ๑ ปี
- บุคลากรควรมาจากหลากหลายสาขาอาชีพหรือไม่
- การเข้าถึงแหล่งข้อมูลควรใช้กระบวนการใด
- การเชื่อมโยงกับศูนย์ข้อมูลในต่างประเทศ
- การสนับสนุนทุนวิจัย

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อคณะกรรมการได้รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติรับทราบ

๓.๓ รายงานความคืบหน้าการจัดสมัชชาสุขภาพเฉพาะพื้นที่

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากมติคณะกรรมการศึกษา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เห็นชอบให้สนับสนุนการจัดสมัชชาเฉพาะพื้นที่ หรือสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็น และมอบหมายให้ คุณสุทธิ อัจฉาสัย จัดทำรูปแบบการจัดสมัชชาโดยเชื่อมโยงกับศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพภาคประชาชน นั้น ขอรายงานให้ที่ประชุมได้รับทราบความคืบหน้าในการดำเนินงานรายละเอียดตามเอกสารประกอบวาระ ๓.๓

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อคณะกรรมการได้รับทราบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

มติที่ประชุม

ที่ประชุมมีมติรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องสืบเนื่องและเรื่องค้างพิจารณา

๔.๑ การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งกลไกผู้ตรวจการสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผลกระทบทางสุขภาพ

อาจารย์ไพสิฐ พานิชย์กุล อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ร่วมทำงานวิจัยกับสถาบันธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ การสนับสนุนจาก สกว . และมีข้อเสนอเกี่ยวกับการตั้งองค์กรกึ่งตุลาการ ซึ่งประชาชนในพื้นที่ให้ความสนใจมาก ในสหรัฐอเมริกาจะมีองค์กร EPA ซึ่งมีความเป็นศาลอยู่ในองค์กรนี้ด้วย แต่ในประเทศไทยไม่มีองค์กร ลักษณะนี้ที่จะทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจ ที่ผ่านมา ได้มีความพยายามผลักดัน ให้เป็นพระราชบัญญัติ ผ่านสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ไม่สำเร็จ

ปมปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในจังหวัดระยอง มี ๔ ปมด้วยกัน คือ

๑) ปมปัญหา ขาดความเป็นระบบและขาดกระบวนการในการตรวจสอบ คือในตอนเริ่ม ต้นคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออก จะเป็นผู้ที่รับผิดชอบดูแลแก้ไขหากเกิดปัญหา ซึ่งแม้จะ แก้ไขปัญหาไม่ได้ทั้งหมด แต่ยังมีคนที่ รับผิดชอบดูแลอยู่ แต่พอถึงสมัยคุณทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ยุบคณะกรรมการชุดนี้ โดยจะไปรวมกับ คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่พิเศษแต่ไม่สามารถทำได้ ทำให้

ปัญหาอุบัติเหตุ ไม่มีกลไกรองรับในการ แก้ไข หลังจากนั้นการแก้ไขปัญหา จะดำเนินการ ตามระบบราชการ ซึ่งตอนนี้ก็ผัวพันกับปัญหาด้านการเมือง เพราะว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าพรรคของทุกพรรค มีผลประโยชน์ได้เสียกับโรงงานอุตสาหกรรม มโนนิคมอุตสาหกรรม ดังนั้นโครงสร้างที่ไม่สมดุลในอำนาจการต่อรองทำให้ระบบและกระบวนการถูกจัดการไป

๒) ปมปัญหาระบบฐานข้อมูลและการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ในปัจจุบันไม่มีหน่วยงานใดตอบได้ว่า สารตั้งต้นที่เข้ามาสู่นิคมฯ มีอะไรบ้าง ปริมาณเท่าไร ผลกระทบจะเป็นอย่างไร เพราะว่าไม่มีการศึกษาเรื่องนี้ และความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับด้านอุตสาหกรรมก็ไม่มีการดำเนินการ จากข้อเท็จจริงจะพบว่า ลูกของหมอเป็นมะเร็งในเม็ดเลือดขาว วิศวกรที่อยู่ในโรงงานเสียชีวิต คนงานที่มาทำงาน ที่มาอุบัติเหตุ ๓ - ๔ ปี แล้วกลับไปเสียชีวิตที่บ้านเกิดมีอัตราสูงมาก ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้ปรากฏออกมา งานศึกษาของอาจารย์เรณู (คณะวิทยาศาสตร์ ม.ศิลปากร) ได้ทดสอบปัจจัยเสี่ยงการเป็นมะเร็ง โดยใช้เยื่อหูช่องปากไปตรวจสอบก็พบว่ามีอัตราที่สูงมาก

๓) ปมปัญหาข้อมาตรฐานของการมีสุขภาวะที่ดีและขาดกฎเกณฑ์ด้านกฎหมาย ซึ่งสารพิษบางตัวมีการกำหนด ค่ามาตรฐาน และหลายตัว ไม่มีค่ามาตรฐาน การกำหนดดังกล่าว ก็ไม่ได้ดูค่าความเข้มข้น เพราะว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด มีเพียงว่า โรงงานหนึ่งจะปล่อยได้ขนาดไหนที่ไม่เกิน แต่ในนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพื้นที่ที่หนาแน่นไปด้วยโรงงานและปล่อยในเวลาพร้อม ๆ กัน แต่ความเข้มข้นนี้ไม่มีการกำหนด

การขาดกฎเกณฑ์ทางด้านกฎหมาย ที่อ้างว่าประเทศ ญี่ปุ่นยังไม่มีข้อกำหนด ซึ่งนี้ ไม่ได้หมายความว่าประเทศไทยไม่ควรจะมี ดังนั้นจึงไม่มี การกำหนดค่ามาตรฐานที่สอดคล้องกับ สภาพปัญหาเวลาเกิดปัญหาส่วนใหญ่จะดูเกณฑ์ตามกฎหมายว่าเกิน ค่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ถ้าปล่อยแล้วไม่เกินกฎหมายก็ไม่สามารถเอาผิดได้

(๔) ปมปัญหาการขาดพลังทางสังคม เพื่อขับเคลื่อนกลไกหรือระบบ เห็นได้ชัดจากการ ตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาแก๊ส รั่วไหลในนิคมอุตสาหกรรม พอมีเม็ดเงินลงไปในพื้นที่ ทำให้มีการแบ่งฝ่ายของกลุ่มการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนจึงทำให้เกิดปัญหา

ดังนั้นจึงมีคำถามว่า ๔ ปมปัญหานี้จะแก้ไขได้อย่างไร

๑) ให้มีการจัดตั้งระบบที่ชัดเจน ทั้งอำนาจการชี้ขาด อำนาจในทางปฏิบัติ มีหน่วยงานติดตามทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ในกรณีกลไกที่ คุณโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ ตั้งขึ้นสามารถติดตามตรวจสอบการทำงานได้จริง

๒) มีขบวนการของเครือข่ายเกิดขึ้น และมีเวทีที่สามารถดึงเครือข่ายอื่น ๆ เข้ามาร่วมเวที ทำให้ระบบขับเคลื่อนไปได้

๓) เน้นแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิค โดยให้ทางโรงงานตรวจสอบการรั่วไหลของสารเคมี รวมถึงกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการวางระบบเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้าน เมื่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมถูกฟ้องร้อง การตั้งอำนาจศาลเข้ามาทำให้ กลไกอื่นสามารถยับยั้งได้ การพิพากษาของศาลปกครอง พบว่ามีการนำเสนอข่าวทางด้านสิ่งแวดล้อมในทีวีค่อนข้างเยอะ แต่ประเด็นปัญหาเหล่านี้แทบจะไม่มีมาถึงศาลเลย นั่นหมายถึงจะต้องมีกระบวนการในการจัดการเชิงคดี ข้อพิพาทต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้ไม่เกิดการฟ้องร้องขึ้นมา แสดงว่าคนที่เกี่ยวข้องยังกลัวอำนาจศาล ซึ่งจะทำอย่างไรให้ข้อมูลเหล่านี้เข้าสู่กลไกในการชี้ขาด น่าจะเป็นกลไกการถ่วงดุลสามารถเกิดขึ้นได้จริง

๔) ควรมีการศึกษาที่ทำให้ผู้พิพากษาให้ความสำคัญกับประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การนำเลือดของผู้พิพากษาไปตรวจ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในแง่ขององค์กร ไม่ใช่ให้รอมีการฟ้องร้องเท่านั้น

๕) กลไกสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ควรทำงานร่วมกับคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและแพทยสภา เพื่อร่วมกันสร้างเกณฑ์มาตรฐานและชุดความรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดเกณฑ์บางอย่างในแง่ของสุขภาพที่นำไปสู่การคุ้มครองแรงงานและสังคมได้ ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นในโรงงาน อาทิ สถิติการเกิดเหตุ การเสียชีวิตของคนงาน ฯลฯ ถ้านำข้อมูลชุดนี้ไปรวมกับข้อมูล สาธารณสุข จะทำให้เห็นว่าระบบสาธารณสุขที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับปัญหานี้ได้

๖) ภาคเอกชนควรมีการทำงานร่วมกัน เพราะว่าต้นทุนที่ภาคอุตสาหกรรมต้องไปเผชิญกับความเสียหายข้อมูลนี้ยังไม่ปรากฏ มาตรการทางภาษีที่จะเข้าไปสนับสนุนน่าจะเป็นไปได้ ในเชิงของแรงจูงใจด้วย

๗) ในต่างประเทศจะมีองค์กรกึ่งศาล คือ แทนที่จะให้ทุกอย่างดำเนินการไปเป็นคดี ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงมีคณะกรรมการระดับพื้นที่ทำหน้าที่ชี้ขาดในเบื้องต้น รูปแบบที่คิดถึงนั้นได้ผสมผสานทั้ง ๒ อย่างเข้าด้วยกัน คือ กลไกการติดตามตรวจสอบที่มีส่วนร่วม ซึ่งทำให้ปัญหาที่อาจจะกลายเป็นปัญหาใหญ่สามารถคลี่คลายไปได้ ถ้าคณะกรรมการ การติดตามตรวจสอบ หลุดไปจริง ๆ ต้องมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่ง เข้ามาชี้ขาด เพื่อนำข้อมูลที่มีการติดตามตรวจสอบ มาตลอดและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้ามาดูว่าปัญหาอยู่ ตรงไหน ดังนั้นคณะกรรมการระดับข้อพิพาท หน้าที่หลักคือบทบาทเป็นผู้ Monitoring ในทุกด้านตั้งแต่ข้อมูล สถานการณ์ การรายงานการศึกษา ทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ในกรณีของญี่ปุ่น จะต้องติดตามข้อมูลในระยะยาว ซึ่งทางญี่ปุ่นจะใช้มหาวิทยาลัยในการติดตาม แต่จะมีปัญหาว่ามหาวิทยาลัยในพื้นที่ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่ใหญ่นัก มักจะถูกมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ใช้ข้อมูลอีกชุดหนึ่งมาหักล้างข้อมูลของมหาวิทยาลัยในพื้นที่

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหารื่องนี้ในระยะยาวต้องมีคณะกรรมการติดตามทั้งในระดับชาติ ระดับพื้นที่ จะต้องเชื่อมต่อกัน ข้อมูลประกอบที่หลากหลาย ถ้าจะเปลี่ยนให้เป็นการพัฒนาที่ใช้ระบบอุตสาหกรรมต้องสร้างระบบการติดตามขึ้น ไม่อย่างนั้นจะเป็นอุตสาหกรรมที่รับจ้างผลิตเท่านั้น พอต้นทุนสูงขึ้นทั้งด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม นักธุรกิจก็จะย้ายแหล่งผลิตไป ทั้งนี้ถ้ามีการชี้ขาดแล้วในระดับพื้นที่

และระดับชาติ ถ้าไม่พอใจก็จะสามารถเข้าสู่ขั้นตอนการพิจารณาของศาลได้ ถ้ามีการตั้งกลไกการติดตามนี้
ขึ้นจะทำให้การทำงานของศาลง่ายขึ้น เพราะว่ามีข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินคดีในชั้นศาล

ที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

๑. มีความเห็นต่างในประเด็นแรก คือ การทำงานในการติดตาม และวินิจฉัยชี้ขาด จะต้องระวัง
เพราะว่าเวลาสร้างคณะกรรมการฯ ที่เป็นในเชิงอำนาจ มักจะถูกยึดอำนาจ ใน สังคมไทยยัง
ค่อนข้างจะไม่พร้อม และการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ จะมีส่วนน้อย โดยเฉพาะ
ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน นักวิชาการ
๒. หากมีการสร้างกลไกการดำเนินงานนี้ผ่าน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ สามารถทำได้เลย แต่ต้อง
ลดเชิงอำนาจ ลง อาศัยอำนาจ คสช. ดำเนินการโดย สช. เพราะสามารถเชื่อมโยง เป็นที่
ยอมรับทุกภาคส่วน มีความเป็นกลาง และครบถ้วนตามหลักธรรมาภิบาล ตามมาตรา ๒๕
(๕) คสช. สามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับระบบ
สุขภาพแห่งชาติและผลกระทบด้านสุขภาพที่เกิดจากนโยบายสาธารณะทั้งระดับนโยบายและ
ระดับปฏิบัติการ นั้นหมายความว่า เป็นอำนาจหน้าที่ของ คสช. เพราะว่าการป้องกันไม่ให้
เกิดปัญหา สำหรับที่เกิดปัญหาแล้วต้องการให้มีการดูแลสอดคล้องกับหลัก ธรรมาภิบาล
หมวด ๓ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ มาตรา ๒๗ (๒) (๓) (๔) ซึ่งมีอำนาจ
หน้าที่ในการดำเนินการอยู่แล้ว เพราะมีกลไกการทำงาน ระดับพื้นที่อยู่แล้ว แต่ต้อง ไม่เป็น
กลไกเชิงอำนาจในการชี้ขาด แต่เรามี ข้อสรุปในเชิงองค์ความรู้ได้ หาก ในช่วงนี้ต้องการให้มี
การชี้ขาดสามารถใช้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ในการฟ้องศาล และพลัง ของประชาชน ถ้า
เรามีพื้นที่ให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนและภาคเอกชน ไม่ใช่แค่ชุมนุมคัดค้านอย่าง
เดียว ฟ้องศาลก็สามารถทำได้ แต่ต้องการเน้นในระดับพื้นที่ ถ้าทำในระดับพื้นที่ถูกยึดโดย
หัวคะแนนแน่นอน โดย นักการเมือง โดยเครือข่าย ภาคประชาชนเข้ามาน้อยมาก ซึ่งการมี
สมัชชา สุขภาพ ในพื้นที่เป็นเป็นสิ่งสำคัญแต่ทำอย่างไรสมัชชา สุขภาพ จะทำได้มากกว่าการ
จัดการประชุม ทำให้เกิดศูนย์นิติธรรมชุมชน เพื่อการประเมินและติดตาม โดยใช้อำนาจตาม
พรบ. สุขภาพแห่งชาติ ถ้ามีการดำเนินการ ไปสักระยะหนึ่งแล้วออกเป็นกฎหมายคิดว่าน่าจะ
Function มากกว่า แล้วอาจารย์ช่วยในเรื่องให้คำปรึกษากับชาวบ้านว่าการตั้งองค์กรทาง
กฎหมายจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

๓. ปมปัญหาที่กล่าวมาแล้วนั้น ขึ้นอยู่กับว่าเราจะถดถอยไหนก่อน วงระดับพื้นที่สำคัญต้องทำ ข้อมูลชุดความรู้ ก่อน เพื่อให้เกิดความพร้อมและความเข้าใจ เพื่อให้ได้เกณฑ์ในระดับพื้นที่ อยู่ร่วมกันได้
๔. ในกรณีมาพบตพุดมีข้อเสนอเชิงมาตรการเรียบร้อยแล้ว แต่จะต้องตามดูว่ามีการดำเนินการ ตามมาตรการหรือไม่ ส่วนข้อมูลสุขภาพไม่ใช่ข้อมูลปฐมภูมิ แต่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งไม่ใช่ ประเด็นหลัก ดังนั้นเมื่อเสนอเรื่องปรับแก้ Health Impact Assessment ปรากฏว่าไม่มีใคร ดำเนินการ ตัวการติดตามนี้เข้าใจว่ามีการดำเนินการไปอย่างไร แต่ละประเด็นแต่ละมาตรการ
๕. การตั้งศูนย์ข้อมูลสุขภาพภาคประชาชน กรอบข้อมูลชุดองค์ความรู้สามารถโยงเข้ากับศูนย์ ข้อมูลได้ แต่จะต้องไปพัฒนาศักยภาพในการรวบรวมข้อมูล ค้นหาข้อมูลให้กับประชาชนใน พื้นที่ ทำให้เข้าใจเรื่องกรอบ และเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมา และดูความครบถ้วนของข้อมูล ยังไม่ จำเป็นที่ต้องพึ่งพากฎหมายใหม่ ใช้เงื่อนไข พรบ. สุขภาพ ที่มีอยู่
๖. ในการประชุมครั้งก่อน ได้พูดถึงระบบการตรวจสอบ และการถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งอำนาจส่วนใหญ่ไปอยู่กับกลุ่มทุน อุตสาหกรรม โดยที่ชาวบ้านมีบทบาทน้อยมาก จึงคิดว่าจะมีกลไกอะไร ที่จะเข้ามาถ่วงดุลตรงนี้ ถ้าออกไปในรูปของกฎหมายจะเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน แต่อาจจะ ถูกขกชิงไปกับกลุ่มที่มีอำนาจอยู่แล้ว แต่มีบางอย่างที่สามารถ ทำได้ตาม พรบ . สุขภาพ แห่งชาติ
๗. สช. และ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในพื้นที่ สร้าง กิจกรรมในด้านต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่ง คณะกรรมการสิทธิ ฯ สามารถช่วยได้ใน ๒ วง คือ สร้าง กิจกรรมในพื้นที่โดยเฉพาะเรื่องสิทธิ และเรื่องสุขภาพที่เชื่อมโยงกัน บกกฎเกณฑ์ด้านกฎหมาย และความเป็นธรรมทางสังคม สำหรับ สช . ทำในส่วนของเคลื่อนไหวสังคม และการสร้าง องค์ความรู้ ถ้าใช้องค์กรที่มีอยู่สร้างความเข้าใจให้กับภาคประชาชน และภาคธุรกิจ ในอนาคต ภาครัฐและนักการเมืองจะเปลี่ยนเอง
๘. การพัฒนาศักยภาพจะต้องทำทั้งส่วนของภาคประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคราชการ เพราะว่าทุก ภาคมีจุดอ่อนคนละแบบ ดังนั้นจะต้องพัฒนาไปพร้อมกันสร้างการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการสร้างศักยภาพร่วมกัน
๙. ในต่างประเทศพอจัดทำระบบกลไกต่าง ๆ ที่แข็งแรง ภาคธุรกิจจะปรับตัวให้เข้ากับกลไก ต่าง ๆ ได้ แต่สำหรับประเทศไทยส่วนใหญ่จะปรับเปลี่ยนไปตามผลประโยชน์ จึงเป็นประเด็น ที่สำคัญว่าจะสร้างกลไกที่แข็งแรงได้อย่างไร ภาคธุรกิจเองก็ต้องการหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเพื่อทำ ตามได้ ดังนั้นควรมีกฎ กติกา ที่มีมาตรฐานเพื่อผลักดันอุตสาหกรรมที่สร้างมลพิษขนาดใหญ่ ออกจะพื้นที่ กำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม ม องค์ความรู้ที่ประชาชนควรรู้ว่า

อุตสาหกรรมอะไรที่ดี และไม่ดีเราจะต้องพัฒนาไปทางไหน ควรมีการสร้างกติการ่วมระหว่างภาคประชาชน ให้ประชาชนมีความรู้จากการจัดสัมมนา สุขภาพในพื้นที่ ถ้าเขามีความรู้ เขาจะดูแลสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขา ในเรื่องการตัดสินใจซื้อขาดควรตั้งร มกับภาคเอกชน เพราะถ้าไม่ตั้งร มกับเอกชนจะทำให้เกิด ๒ ฝ่าย อะไรที่ไม่ควรทำ หรืออุตสาหกรรมอะไรที่ไม่เอา ควรเป็นหน้าที่ของภา ภาครัฐในการกำหนดประเภทและกิจกรรม ในภาพรวมของประเทศ อุตสาหกรรมที่เอาหรือไม่เอา โดยที่ทุกฝ่ายกำหนดเกณฑ์ ตรวจสอบร่วมกัน โดยที่ภาคประชาชนจะต้องมีความรู้มากกว่านี้ ไม่ฟังฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะต้องมีความรู้จริง และต้องใช้เวทีสัมมนาสุขภาพนานพอสมควร จึงจะสามารถทำได้ในการพัฒนาความรู้ และควรมีข้อมูลจากประชาชนว่าอุตสาหกรรมอะไรที่เขาเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นของประเทศในการเดินไปสู่สุขภาวะที่ดี

๑๐. ในตอนนี้ขอให้เคลื่อนไหวสังคม เพระ ะว่ามีทุน และมีอำนาจหน้าที่ ที่ จะทำให้เกิดรูปธรรม และมีทุนเรื่องสุขภาพอยู่แล้ว ซึ่งหลายภาคส่วนทั้งราชการ อปท. ภาคเอกชน สื่อ ภาคประชาชน ก็ยอมรับแนวคิดสุขภาพ สุขภาพ ในการแก้ปัญหาในระดับต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นกระบวนการในการฝึกปฏิบัติ และ เป็นกระบวนการสร้างความเข้าใจ โดย ทำควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวทางด้านกฎหมาย ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา แต่เมื่อกฎหมายออกจะมีแรงขับเคลื่อน และความตื่นตัวทางสังคมมาก และสามารถปฏิบัติได้จริง สข. ต้องทำตรงนี้
๑๑. ในส่วนของอาจารย์ในฐานะนักวิชาการเสนอโคร ึ่งการนี้ออกมาใช้เชิงกฎหมาย ถ้า สข . ให้ดำเนินการในการติดตามเชิงพื้นที่ได้ น่าจะมีองค์ความรู้ที่ได้มากมาย คณะกรรมการสิทธิ ธิ ยินดีเชื่อมประสานในลักษณะการสร้างแนวทางและกลไกการติดตามประเมินผล ที่จะทำให้เกิดศูนย์นิติธรรมชุมชน และการทำงานร่วมกันภาครัฐ ภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นหน้าที่การทำงาน ของ สข. อะไรที่เป็นเรื่องสิทธิการเมือง ให้กรรมการสิทธิมาช่วย
๑๒. การดำเนินการ เสนอ Concept และทำให้เห็นเป็นรูปธรรมเลย เพื่อนำรูปธรรมเชิงกฎหมาย มาถกเถียงกัน ตอนสำรวจมีนิคมอุตสาหกรรม ๙ แห่ง แล้วมีเวทีรอบ ๆ นิคมฯ อาจจะล่า รายชื่อสัก ๒๐,๐๐๐ ชื่อ ซึ่งจะเป็นโครงการที่ต้องการเคลื่อนต่อ แต่ในเบื้องต้นจะต้องทำ Document ก่อน และทำ Social Action
๑๓. การออกแบบขั้นตอนก่อนถึงศาล ถึงแม้จะมีการตั้งศาลสิ่งแวดล้อม แต่ก็ยังไม่ทราบว่าจะดำเนินการอย่างไร ดังนั้นในการหากลไกคณะกรรมการติดตาม ในเบื้องต้น คือให้ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการเพื่อนำไปใช้ต่อ ถ้ามีข้อมูลจะทำให้เกิดทางเลือกมากมาย หรือถ้าเกิดข้อพิพาทก็สามารถใช้กลไกนี้ได้

๑๔. ข้อสังเกต ถ้ามีการร่วมมือของกลไกติดตาม กลไกการใกล้เคียง ร่วมมือกับภาคเอกชน จะมีวิธีป้องกันอย่างไร ขอบเขตอำนาจการตัดสินใจ อนุญาต หรือไม่อนุญาตของหน่วยงานภาครัฐที่จะไม่ยอมตัดสินใจ สิทธิในการประกอบกิจกรรมที่จะถูกนำมาใช้ในเชิงธุรกิจด้วย ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่สามารถแก้ไขได้ต้องย้อนกลับไปให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการวางแผนว่าดีหรือไม่ สรุป ร่าง พรบ . นี้ต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ประโยชน์ แต่กับเป็นเครื่องมือให้กับกลุ่มผลประโยชน์
๑๕. เรื่องข้อควรระบุให้เจาะจงว่าเป็นข้อพิพาทเรื่องอะไร เช่น ข้อพิพาทเรื่องสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากเขตนิคมอุตสาหกรรม เพราะถ้าไม่ระบุจะรวมข้อพิพาททั้งหมด ควรระบุให้เฉพาะเจาะจง หรืออาจจะแก้ไขที่อำนาจหน้าที่
๑๖. ในแผนลดและขจัดมลพิษ อาจจะใส่เรื่องนี้เข้าไปด้วย โดยคำนึงถึงเชิงโครงสร้างของ Accountability ของแผนด้วย ซึ่งจะเชื่อมโยงได้อีกหลายระบบ เช่น เรื่องสมัชชา สุขภาพ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ศูนย์ข้อมูลสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

มติที่ประชุม

๑. ให้แบ่งการดำเนินการออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก ให้ สช. ใช้อำนาจหน้าที่ตาม พรบ . สุขภาพแห่งชาติ ดำเนินการเรื่อง กลไกการมีส่วนร่วมภาคประชาชน และสร้างองค์ความรู้ ส่วนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ดำเนินการเรื่อง สิทธิทางการเมืองของภาคพลเมือง ส่วนระยะยาวให้ดำเนินการในเรื่องกฎหมาย
๒. มอบหมายให้ อาจารย์ไพสิฐ พานิชกุล ร่างโครงการการทำงานระหว่าง สช . กับ คณะกรรมการสิทธิฯ โดยใช้รัฐธรรมนูญเป็นตัวเชื่อมโยงการทำงาน ชื่อ โครงการจัดตั้งกลไกการตรวจการโดยสมัชชาเฉพาะพื้นที่ สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบทางสุขภาพจากนิคมอุตสาหกรรม นำเสนอในการประชุมครั้งถัดไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

๕.๑ การรายงานต่อสาธารณะ กรณี การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและพื้นที่จังหวัดระยอง ตามมติคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากคำสั่งคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติที่ ๖/๒๕๕๑ ให้คณะกรรมการศึกษา สนับสนุน และติดตามผลการดำเนินงานตามข้อเสนอของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วย การแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ: กรณีผลกระทบจากอุตสาหกรรมในพื้นที่มาบตาพุดและจังหวัดระยอง มีหน้าที่และอำนาจ ในการรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและสาธารณะ

ในการนี้ หลังคณะกรรมการสุขภาพมีมติเห็นชอบข้อเสนอแนะทางนโยบายฯ พบว่าหลายเรื่องได้นำไปสู่การปฏิบัติ ในขณะที่หลายเรื่องยังมีข้อติดขัดในการดำเนินงาน ประกอบกับมีหลายหน่วยงาน หลายองค์กร หลายภาคส่วนได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพนี้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ทราบความคืบหน้าการดำเนินงานแก้ไขปัญหาฯ ในภาพรวมอย่างเป็นระบบ จึงเสนอให้มีการจัดทำเป็นรายงานประจำปีเผยแพร่ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนที่สนใจ รวมถึงให้มีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ข้อมูลความคืบหน้าในการดำเนินการดังกล่าวด้วย โดยในครั้งแรกให้เผยแพร่ในงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อคณะกรรมการได้โปรดพิจารณาเห็นชอบการจัดทำรายงานสาธารณะ การแก้ไขปัญหาที่มาบตาพุดตามมติของคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

ที่ประชุมได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

๑. อาจจะต้องปรึกษาหารือเรื่องกรอบเนื้อหา ว่าสามารถบอกความคืบหน้าได้จริงจังหวังขนาดไหน และให้มีการรายงานต่อสาธารณะเป็นระยะ ๆ ก่อนถึงเวทีสมัชชา
๒. รูปแบบควรเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่นการทำ web site
๓. เสนอให้จัดทำรายงานทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการสำหรับใช้อ้างอิงได้ และสำหรับประชาชนทั่วไป

มติที่ประชุม

ให้ฝ่ายเลขานุการนำเสนอกรอบเนื้อหาการรายงานต่อสาธารณะ ในการประชุมครั้งหน้า

นางนุชนารถ นาคขำ ผู้จัดรายงานการประชุม

นางสาวสมพร เพ็งคำ ผู้ตรวจรายงานการประชุม